

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3169/2020. (V. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 36.Gf.40.007/2019/14/I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Marcingós László ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla 36.Gf.40.007/2019/14/I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [3] 1.1. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapügy felperese) 2005-ben devizában (CHF) nyilvántartott, de forintban folyósított személyi kölcsönt vett fel. Az indítványozó 2008-ban adósságrendezési céllal – a hitel felvételével a fenti kölcsönt akarta visszafizetni – újabb személyi kölcsönszerződést kötött. A szerződéses jogok és kötelezettségek úgy voltak meghatározva, ahogy ezt az indítványozó a kölcsön igénylésénél kérte. Az indítványozó mindkét szerződésben nyilatkozott arról, hogy a kölcsön Általános Szerződési Feltételeit (ÁSZF), valamint a bank Lakossági Üzletszabályzatát és Általános Üzleti Feltételeit (ÁÜF) átvette, az abban foglaltakat megismerte és magára nézve kötelezőnek tekinti. Mindkét ÁSZF rögzítette, hogy a kölcsönszerződések mellékletét képezi a bank hatályos lakossági Kondíciós Listája (KL) is. A szerződésekhez kapcsolódó ÁSZF-ek rögzítették, hogy az adósnak deviza alapú fogyasztási kölcsönre volt szüksége. A bank a kölcsönt akként folyósította, hogy az ajánlatban rögzített CHF/Ft deviza vételi árfolyam alkalmazásával a kölcsön összegét forintra konvertálta és azt az indítványozó bankszámláján jóváírta. Az adósnak a kölcsönt forintban kifejezett havi részletekben kellett visszafizetnie. A bank a havi törlesztőrészletet és a kezelési költség forintban kifejezett összegét a havi törlesztőrészlet esedékességének a napján a lakossági ügyfelekre vonatkozó Ft/CHF deviza eladási árfolyamon svájci frankra váltotta át. Az ÁSZF is tartalmazta azt, hogy az indítványozó a kölcsönszerződéssel kapcsolatos tájékoztatást a banktól megkapta, tisztában van az ügylet esetleges kockázataival, így különösen azzal, hogy az adott deviza forinttal szembeni árfolyam alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit egyaránt növelheti és csökkentheti. Az indítványozó a szerződés aláírásával kinyilvánította, hogy az árfolyam és egyéb kockázatokról szóló tájékoztatást átvette és az abban írtakat tudomásul vette. Mivel az indítványozó fizetési kötelezettségét a második szerződés tekintetében csak részben teljesítette, ezért az alperes bank a devizahitel törvények alapján elszámolt az indítványozóval, aki ezt nem kifogásolta. 2010-ben a szerződésből eredő követelést az alperes egy díjbeszedő gazdasági társaságra ruházta át.
- [4] Az indítványozó kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy a felek között nem két, hanem csak egy kölcsönszerződés jött létre és nem deviza (CHF), hanem forint alapú. A 2005-ben létrejött kölcsönszerződést 2008-ban csak tartalmában, a hitelkeret emelése érdekében módosították. A forintkölcsön megállapodás a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210. § (1) bekezdése szerinti érvényességi feltételnek minősülő írásba foglalására azonban nem került sor, emiatt az semmis. A felek szóban megállapodtak a forintkölcsön összege, kamata és a futamidő tekintetében, amiben mivel nem szerepelt az értékállósági kikötés és a devizaelem, ezért ezek nem váltak a szerződés tartalmává. A felek akaratától és a ténylegesen történtektől eltérően egy konszenzus nélküli deviza alapú szerződés került írásba foglalásra. Deviza folyósítására nem került sor, devizavásárlás és devizában történő törlesztés sem történt. A deviza konstrukció nem világos, nem érthető és nem tisztességes. A fogyasztói terhek, kiadások feltüntetése elmaradt,

ami a szerződés érvénytelenségét eredményezi. Mivel a deviza alapú kölcsön háttérében nem állt tényleges devizafedezet, ezért a kölcsönszerződés jó erkölcsbe is ütközik.

- [5] Az alperes az érvénytelenségi okok kapcsán kifejtette, hogy az indítványozó a kölcsön felvételének szándékával kereste fel őt, kitöltötte az igénylőlapot, átvette és aláírta az árfolyamkockázatokról szóló tájékoztatót. A kölcsönszerződés áttanulmányozására megfelelő időt és körülményeket biztosított. A felek között az okiratok szerinti tartalommal két önálló, érvényes deviza alapú kölcsönszerződés jött létre írásban. A szerződések aláírásával a lényeges szerződési feltételeket a felek kölcsönösen elfogadták, az indítványozó a kölcsönt felvette, törlesztési kötelezettségét részben teljesítette is. A kölcsönszerződések rendelkezései világosak és érthetőek voltak, feltüntették a kölcsön CHF összegét, annak forint ellenértékét, a havi törlesztőrészleteket CHF-ben, a folyósításkor és a törlesztéskor irányadó átváltási árfolyamot.
- [6] Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az indítványozó fellebbezett.
- [8] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [9] A bíróság kifejtette, hogy helytálló az elsőfokú bíróság álláspontja a tekintetben, hogy a felek között két önálló deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. Az írásba foglalt deviza alapú szerződések érvénytelensége nem állapítható meg az árfolyamkockázatot az indítványozóra terhelő szerződéses rendelkezések tisztességtelensége, világos és érthető jellege, így ezen keresztül átláthatósága hiánya alapján. A szerződések érvénytelensége a Hpt. 210. § (1) és (2) bekezdése, valamint 213. § (1) bekezdés a) pontja megsértése, illetve a szerződések jó erkölcsbe ütközése miatt sem áll fenn, így a fellebbezés alapján a szerződések érvénytelenségének közbenső ítélettel történő megállapításának sem volt helye.
- [10] Az ítéltábla a fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakra mutatott rá.
- [11] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az indítványozó két önálló deviza alapú kölcsönszerződést kötött az alperessel.
- [12] Minden alap nélkül hivatkozott arra az indítványozó, hogy csupán egy forintszerződés jött létre 2005-ben, mely 2008-ban csupán a kölcsöntőke felemelésével került módosításra. A későbbi kölcsönszerződés ugyanis nem definiálta magát a korábbi ügyletet csupán módosító megállapodásként. A szerződések külön okiratba foglaltan, részben eltérő kondíciók mellett jöttek létre. Önmagában azon összefüggés, hogy a későbbi szerződés célja részben a korábbi kölcsönszerződésből az alperes felé fennálló tartozás kiegyenlítése volt, nem eredményezi azt, hogy a későbbi szerződés pusztán a korábbi kölcsönszerződés módosításának minősül.
- [13] Az indítványozó jogelméleti elemzésével szemben az elsőfokú bíróság azt is helyesen állapította meg, hogy az írásba foglalt szerződések a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 207. § (1) bekezdés alapján nem értelmezhetőek forintkölcsönként.
- [14] A jogviszonyok tartalma a személyi kölcsönszerződések, az ÁSZF, az ÁÜF, és a KL alapján ítélandó meg. A Ptk. alapján a tudottan valótlan nyilatkozat megtételére a fogyasztó nem alapíthat jogot, arra nem hivatkozhat. Erre tekintettel függetlenül attól, hogy a feltételek átvételét és megismerését a szerződés tartalmazta, helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az indítványozó hivatkozásaival szemben az okiratban foglaltak az irányadók.
- [15] Azt pedig, hogy az írásba foglalt szerződési tartalommal szemben a felek között szóban forint alapú kölcsönszerződések jöttek volna létre – melyek az írásba foglalás hiánya miatt érvénytelenek – a per adatai semmiben nem támasztották alá. E tekintetben a bizonyítási kötelezettség az indítványozót terhelte. A bizonyítás sikertelen, így a konszenzus hiányára, a szóban létrejött forint szerződésre és annak alaki okból fennálló érvénytelenségére vonatkozó indítványozói hivatkozás egyaránt minden alapot nélkülöző volt.
- [16] Figyelemmel a 2005-ös kölcsönhöz kapcsolódó kölcsönigénylésre, mely szerint a kölcsön pénzneme svájci frank, az aláírt személyi kölcsönszerződésre, ÁSZF-re és az árfolyamkockázati tájékoztatók tartalmára egyértelmű kellett hogy legyen az indítványozó számára mindkét esetben az, hogy deviza alapú kölcsönszerződés megkötésére került sor. Értékelendő az is, hogy az indítványozó a perindításig, azaz hosszú éveken keresztül nem jelezte azt, hogy az aláírt szerződések bármely pontja ellentétes lenne az akaratával, sőt keresetét csupán a második kölcsönszerződés lejártát követően terjesztette elő.
- [17] Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok megfelelő értékelésével állapította meg az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megtörténtét és a tartalmi követelményekre kiterjedően is helytállóan találta azt megfelelőnek. Értékelése megfelelt a hazai joggyakorlatban kidolgozott elveknek, és nem ellentétes az EUB gyakorlatával sem. Emiatt nem állapítható meg az árfolyamkockázat viselésének az indítványozóra történő telepítésére vonatkozó szerződési rendelkezések tisztességtelensége. A tájékoztatásban a deviza alapú kölcsön mechanizmusa és azon

belül az árfolyamkockázat jelentősége megfelelően taglalt, az ügylet gazdasági követelményeinek felmérését lehetővé tevő módon körülírt (C-186/16. számú ítélet 45.) A Kúria az Európai Unió Bírósága C-26/13., C-186/16., C-51/17. számú ügyekben a tájékoztatás tisztességtelensége tárgyában kifejtettek alapján is fenntartotta a 6/2013. PJE határozat III. 3. pontjában és a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglaltakat.

- [18] Nem kifogásolható a tájékoztatás időszerűsége sem. Annak, hogy az alperes a szerződéskötéssel egyidejűleg nyújtott tájékoztatást, csak abban az esetben lenne jelentősége, ha nem lett volna meg a lehetősége az indítványozónak a szerződés aláírása előtt a kockázatteltérítést tartalmazó okirat elolvasására és megértésére. Ezt azonban az indítványozó – saját, okiratba foglalt elismerésével szemben – nem igazolta a per során. A második, lényegében azonos tartalmú, kölcsönhöz kapcsolódó azonos tartalmú tájékoztatás kapcsán már a korábbi tájékoztatás miatt sem hivatkozhat időszerűségi problémára alappal az indítványozó.
- [19] Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság arra is, hogy a Hpt. 210. § (1) és (2) bekezdésében írtak a szerződés kapcsán teljesültek. A felek megállapodása írásba foglalásra került, az adósra hárított költségek nevesítésre kerültek. A szerződés tárgyának meghatározása megfelel az 1/2016. PJE határozat 1. pontjában foglaltaknak és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) gyakorlatának is.
- [20] Az ítélet táblája mindenben osztotta az elsőfokú ítéletben a szerződés nyilvánvaló jó erkölcsbe ütköző jellegének hiányával összefüggésben kifejtetteket. A bírói gyakorlat szerint a deviza alapú kölcsönszerződés konstrukciója önmagában nem ütközik nyilvánvalóan jóerkölcsbe (6/2013. PJE határozat III. 2b. pont, BH2012.7/G4.). Az indítványozó által hangoztatott tudatos információhiány nem áll fenn.
- [21] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az érvénytelenségi ok fennállta hiányában az érvénytelenség jogkövetkezményeivel összefüggésben – az EUB gyakorlatára is kiterjedően – a fellebbezésben előadottak nem bírnak jelentőséggel.
- [22] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Ítélet táblája 36.Gf.40.007/2019/14/I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [23] Az indítványozó szerint a kölcsönszerződés tisztességtelen feltételeket tartalmaz, ezért semmis. A szerződés a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvbe és a Ptk. 209. § (2) bekezdésébe ütközik. A bíróság nem alkalmazta a Kúria 2/2014. PJE határozat 3. pontját és az irányelv értelmezését adó EUB döntéseket, így jogalkalmazása és jogértelmezése *contra legem*, azaz önkényes. Az indítványozó az EUB döntések fényében adta elő a jogi érvelését, amit a bíróság nem bíralt el. A bíróság elvonta az indítványozótól, hogy tény- és jogállításait bizonyíthassa. A devizás kötelmi jogi perekben a bíróságok célja az eljárás mielőbbi lezárása és a fogyasztók jogérvényesítésének ellehetetlenítése. Sérelmezte, hogy a bíróság két önálló deviza alapú jogügyletnek minősítette a kölcsönszerződéseket. A bíróság nem vette figyelembe, hogy a szerződésben feltüntetett CHF (deviza) összeg a felek által megtárgyalt, meghatározott forint összeg vételi árfolyammal átszámított eredménye. A bíróság azon következtetése, hogy a deviza konstrukció az indítványozó akaratát képezte iratellenes, az indítványozó nem vett részt a szerződés kialakításában, az ajánlat a hitelező akaratát képezte. Kifejtette, hogy az EUB ítéletei kapcsán az ÁSZF-re vonatkozó tájékoztatásnak nem a szerződésből kell kiderülnie, hanem a szerződés megkötése előtt már ismertté kell válnia a fogyasztó előtt, aminek elmaradása az ÁSZF tisztességtelenségét, semmisségét kell eredményeznie. A szerződéskötés folyamatából kell levonni a tisztességtelenségére vonatkozó feltételek fennállásának a tényét, a tájékoztatás hiánya semmisséget okoz.
- [24] Az indítványozó szerint a bíróság tévesen értelmezte a 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikk (1) bekezdését, mely értelmében, ha a szerződés a tisztességtelen feltételek elhagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket. Az indítványozó szerint a bíróságnak az érvénytelen feltételeket, a különne-mű árfolyamokat, a deviza konstrukciót el kell hagynia a szerződésből, és az így megmaradt egyedileg megtárgyalt forintkölcsön összeget kell meghagynia a szerződés fő tárgyaként. A bíróságnak az eredeti állapotot kell helyreállítania, a semmis feltételeket el kell hagyni a szerződésből és a maradék tartalmat, a fogyasztó akaratát kell értékelnie. Ha a szerződés ezzel a tartalommal nem teljesíthető, akkor az egész szerződés megdől. Az érvénytelenség jogkövetkezménye orvoslás kapcsán a bíróságnak pedig azt a következményt kell alkalmazni, ami a fogyasztó számára a legkedvezőbb. A bíróság a tagállami anyagi jogot (devizahitel törvényeket) az uniós jog elé helyezte és a 6/2013. PJE határozatra hivatkozva tévesen zárta ki a szerződés jó erkölcsbe ütközését is.

- [25] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Fővárosi Ítéltábla 36.Gf.40.007/2019/14/I. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [27] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésre jutott.
- [28] Az indítványozó a támadott ítélettel összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére, mely nem elégíti ki az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményt. Az Abtv. ezen rendelkezése értelmében alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelme miatt lehet előterjeszteni. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, mely az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelező erejét mondja ki – az Alaptörvény Alapvetés című részében található – nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége {3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [29] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített, az ügyek észszerű határidőn belüli elbírálásához való joggal, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésében a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezeket az Alaptörvényben biztosított jogokat. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [30] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [31] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [32] A bírósági ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, jogértelmezésének, valamint jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [34] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [35] 3. Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában, 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. május 5.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1675/2019.

• • •